

V prestolnem govoru se nadalje napoveduje vojaška predloga. Potrebna sredstva za pokritje stroškov se bodo dobila z novim obdačenjem piva, žganja in borzne kupčije.

Francija. — V francoski zbornici bilo je zadnje dni par jako burnih sej. Vse je celo pričakovalo da pade ministerstvo. Zbornica posvetovala se je namreč o poostrenji tiskovnega zakona, po katerem se ima ščuvanje na umor in požiganje strožje kaznovati nego dosedaj. Zakon se je vsprejel v kljub nasprotstvu in ministerstvo se je obdržalo na krmilu. Te dni bila je pa v zbornici tudi na vrsti afera panamske družbe. — V to afero zapletenih je več veljavnejših oseb in celo sedanji zbornični predsednik Floquet dobil je baje svoje dni 200.000 frankov v volilske agitacije od te družbe. — Tudi posvetovanje te točke bilo je nevarno za ministerstvo; vendar pa se je stvar srečno zmotala. Vlada je namreč uvidela, da ni drugače, da se o celi stvari prične preiskava. Večina zbornica je bila s tem zadovoljna in vsa zadeva rešila se je zopet ugodno za ministerstvo.

Rusija in Avstrija. — Srčni vsprejem ruskega carjeviča na Dunaji naredil je jako dober vtis v vseh ruskih krogih. Mnogi ruski listi, ki so prej o Avstriji sovražno pisali, premenili so kar naenkrat svojo politiko. Edino nevarna vele-vlast Rusije je Nemčija po mnenji teh listov. — Car je baje jako zadovoljen s postopanjem carjevičevim na Dunaji in mu je namenil dati večji vpliv na notranjo politiko. Carjevič imenovan bode baje predsednikom državnega sveta.

Rusija in Francija. — Neki francoski list čuti se močno vznemirjenega, ker sta se ruski carjevič in veliki knez Vladimir skoraj ob istem času mudila, prvi na Dunaji, drugi v Potsdamu. List obhaja bojazen, da se je jela Rusija približevati Avstriji in Nemčiji in da bode tako Francija ostala sama.

V Belgiji so še vedno nemiri zaradi splošne volilne pravice na dnevnem redu. Zadnji čas je vlada za nekoliko odjenjala, vendar pa ne toliko, da bi bila duhove pomirila. Naprednjaki in socijalisti ščuvajo ljudstvo po vsej Belgiji, da napravi slovesne izjave za splošno volilno pravico. Socijalistični listi prinašajo pretilne članke. Kratko rečeno, razburjenost je velika.

Amerika. — V Chili prišli so na sled zaroti, ki ima namen požgati hiše mnogih imenitnejših meščanov v Santiago, oropati kovalnico denarja, vjeti več pomorskih častnikov in provzročiti revolucijo. V zaroto vpletenih je sedem polkov. Vodje zarote so zaprli. Cela zarota je bolj krajevnega značaja. — Železniški pazniki po vsej severni Ameriki, ki imajo skrbeti za izogibanje vlakov, sklenili so prihodnje leto, ko bo v Čikagu razstava, pričeti štrajk. Ker bi bil ta štrajk v veliko škodo razstavi, ni dvoma, da bodo železniška vodstva še o pravem času se poravnala s pazniki.

Obrtnija.

Nekoliko o našem orodju.

(Dalje.)

Orodju za striženje prištevamo tudi raznovrstne pri-prave za prebivanje lukenj. Pri tem orodju imamo tudi dva lista, kakor pri škarjah, a jeden list je zviti v podobi cilindra ali prizme, drugi pa predstavlja prevrtano pločo. Prvi se imenuje prebijač, šil, pretiskač, (Durchschlag, Ausschlageisen, Ausschlagpunzen, Durchbrech-meissel, Lochstempel, Schneidstempel, Drücker, Mönch, itd.), ploča pa nosi ime matrica (Lochscheibe, Loch-

ring, Matrize). Na njo se položi predmet, katerega hočemo prevrtati, potem se pa s prebijačem udari ali pa pri-tisne gori.

V najbolj priprostem slučaju obstoji prebijač iz je-klene palčice, katero primemo z jedno roko, z drugo pa vdarimo s kladivom nanj, da ga poženemo v tvarino. Pri tenkih pločevinah nam služi v matrico neprevrtana ploča s cina ali svinca, drugače pa posebna prevrtana pločica, ki je od jekla ali pa vsaj z jeklom prevlečena. Ako de-lamo z vročimi objekti, mora imeti prebijač posebno stransko držalo, da ga lahko držimo z roko.

Pri natančnejih in večjih delih pa se giblje prebijač v posebnem povodu ali v vojnicah in mesto kladiva po-tiska ga mašinska moč dalje. Tako dobimo prebijalni stroj (Lochmaschine, Lochwerk, Durchstoss, Durchbruch-maschine), ki se izdeluje v jako mnogovrstnih oblikah in velikostih. Pri manjših dimenzijah goni tak stroj človeška roka, pri večjih pa parna ali vodna sila. Za debelejše pločevine na pr. imamo prebijalne stroje, ki sestojé od dveh kolén, katera pritiskata pubijač navzdol, ako jih s posebnim vijakom približujemo drug drugemu. Če je pločevina, v kateri hočemo napraviti luknje, še debelejša, mora pač sama sila pomagati. Pubijač stoji tedaj na krajši rami dvoramnega vzvoda, daljšo ramo pa dviga posebni palec, katerega suče zamašnjak parnega stroja. Prav navadno napravijo škarje in pribijalni stroj na skupni podlagi. Ako je treba prebiti več lukenj v jed-nakih prestankih, ima stroj tudi pripravo, ki sama po-tiska pločevino naprej, kolikor želimo. Tako avtomatično pripravo rabijo na primer pri izdelovanju okroglih pločic za kovane novce. Prebijalni stroj stiska namreč iz pri-merno debele pločevine pločico za pločico, ki potem gre v drugi stroj, kjer ji vtisnejo črke, orla itd. Tudi pri izdelovanju pločic za gumbe, pri fabrikaciji pisalnih peres, pri izdelovanju verižnih členov, pri izdelovanju noženih in škarjinih klin itd. se uporablja omenjena priprava na prebijalnem stroji, da štedimo z materijalom in prihra-nimo na ročnem delu. Včasih se gibljeta celo dva prebi-jača jeden v drugem, tako da dobi pločica, ki jo izbi-jemo iz pleha, še posebno luknjico v sredi.

Glede hitrosti gibanja prebijačevega omenimo, da naj napravi pri železu v jedni sekundi 15—20 milime-trov dolgo pot.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

XIII.

Če govorimo o koristi čebel, mislimo seveda na-vadno le na vosek in med, ki ga čebele nabirajo in napravljajo. Druzi koristij navadno ljudstvo ne pozna. Kako jih pa tudi hoče poznati, vsaj so jih učenjaki še le zasledili po mnogoletnem preiskovanju in prizadevanju. Te preiskave so pa pokazale, da čebele ne donašajo ko-risti le čebelarju, temveč tudi sadjarju in kmetovalcu.

Leta 1682. se je Anglež Grewe prepričal, da rastline ne rode semena, katero bi zopet kalilo, ako cvetni prah, to je moški cvetni del ne pride v dotiko z ženskim delom cvetja, z brazdami na pestičih, da v takih slučajih sploh ali pa le malo rode. Pri največ rastlinah so oboji deli cvetja združeni v jednom cvetu, pri drugih je posebno moško in žensko cvetje, ali vendar na isti rastlini n. pr. pri leski, pri nekaterih je pa zopet žensko cvetje celo na drugi rastlini n. pr. pri vrbi. Pri rastlinah, pri katerih so moški in ženski deli cvetja razdeljeni, se torej brez kakega posredovanja oplojenje izvršiti ne more. Pri rastlinah, pri katerih so moški in ženski deli cvetja združeni v jednom cvetu, se oplojenje pač izvrši, ali skušnje so pokazale, da rastline le slabo rode, če se oplode s cvetnim prahom iste rastline, da je torej potrebno križanje, to je oplojenje od druge rastline iste vrste.

Dolgo se je mislilo, da to plojenje posreduje, največ le veter. Natančneje preiskave so pa pokazale, da to navadno ni res. Veter pač razstrese cvetni prah, ali težko pride na ta način cvetni prah baš v brazdo pezdičevo. Veliko boljši posredovalke so razne žuželke, ki letajo od rastline do rastline in pospešujejo plojenje.

Za ta posel so pa posebno čebele, ki letajo od rastline do rastline nabirat med. Čebele imajo posebno pripravne organe za nabiranje in prenašanje cvetnega prahu. Ta posel opravljajo tudi čmrlji, ose ali nikakor ne tako uspešno. Kmet, ki želi veliko sadja, detele, ogeršice pridelati, ne more nobene stvari bolj želeči, da čebele pogosto obiskujejo njegov vrt ali pa njegovo njivo.

Kake važnosti da so čebele, se je pokazalo na Chatamskih otocih vzhodno od Nove Seelandije. Evropski naseljenci so nasadili mnogo sadnih dreves, ki so jih dobili iz domovine. Ta drevesa pa so lepo rastla ali niso rodila nobenega sadja. Ti naseljenci bi bili posekali ta drevesa, da jim ni Anglež Wood poslal nekaj čebel. Od tega časa so ta drevesa bogato rodila.

Znan angleški prirodoznanec je delal poskušnjo z belo deteljo in prepričal se, da je 20 stebel te detele, po katerih so letale čebele, obrodilo 2290 kalilnih zrn, 20 stebel, katerih pa niso obletale čebele, pa ni obrodilo nobenega kalilnega zrna.

Iz tega je torej razvidno, da je čebelarstvo tudi v interesu našega kmetijstva, posebno sadjarstva. Zatorej morajo kmetovalci obračati pozornost na čebelarstvo in je pospeševati, ker je večkrat dobiček, ki ga ima kmetovalec ali sadjar večji, nego je pa dobiček, ki ga ima čebelar.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Treh objektov naj o izložbi še omenjam, ki so me še prav zelo zanimali. N. pr. ob sredi med pavilijoni

nahajali so se cvetlični in rastlinski nasadi barona Lj. Vraniczany-a, ki so kazali, kako naše dni zna umetno vrtnarstvo izvabiti zemlji prečudno lepo in raznobarvno cvetličje, ter odeti planote, pa tudi vzvišene prostore z živimi preprogami tako kakor jih bile spletle iz ponarejenih cvetlic najspretnейše roke, ali tkala jih najumetnejša mehanika. (Enake žive cvetlične preproge sem videl pred mnogimi leti v cesarskem gradu Schönbrunu poleg Dunaja.)

Vstran paviljonov (na izhodni strani) nahajali so se na precej obširnem prostoru razni sadje-drevni (vočarski) in kúhini (povrtni) nasadi; tudi razno tersje je je bilo nasajeno. Ker vendar nisem strokovnjak, ne vem, so bile li to morebiti ameriške trte; — mogoče bi to morda bilo, da bi bila razstava hotela s tem opozoriti občinstvo na ravno imenovano trsje, ter soznaiti ga ž njim, ker je na vdomačenih trtah filoksera provzročila tolike neizrečene škode in ubogi narod pripravila do malega ob vinski pridelek. — Tudi „turška kavana“ me je zanimala, ki se je nahajala v bližavi paviljonov. Kazala je ona, kako lice imajo obrti te vrste (t. je kavane, ali kakor pri nas pravijo: kavarne) po vzhodnih deželah. Občinstvo se pa, kolikor sem jaz videl, ni ravno posebno zanimalo za „turško kavo“; brž ko ne se je dobila po zagrebških kavanah boljša.

Proti „Zdravi Mariji“ (kakor Hrvacije imenujejo večerno zvonjenje angeljskega češčenja) zablišala je po razstavi kar naenkrat električne razsvitljave krasota, in bližajočo noč spremenila nekako zopet v dan. Pri magični svetlobi te novodobne luči imeli so paviljoni in bližnja poslopja nekako novo lice. Še posebno iznenadenje pa so provzročevali glasno šumeči in žuboreči virčki, ki so ob podnožju vodoskoka taistega okrog in okrog opasovali, ker so z nočjo vred jeli na videz brizgati raznobarvno vodo (cascade lumineuse) v nekaki enakosti razsvitljave bengaličnega ognja. Mnogo radovednega občinstva je začudeno ogledovalo to novo krasoto razstave.

Obiskana je bila v dan moje navzočnosti izložba močno. Že sem omenil poprej enkrat kako rajsko-lepo da je bilo vreme tiste dni, in to je bilo privabilo mnogo ptujcev v Zagreb. Pa tudi domačinov je bilo videti mnogo. Med drugim primarširal je bil okoli srede popoldne med glasnim ropotanjem bobnov tudi precej velik oddelek posadkenega vojaštva (madjarske narodnosti), ki si je ogledoval, vojen od podčastnikov, v manjših trumah izložbo. Čul sem, da prihaja skoraj vsaki dan drugi vojaški oddelek v razstavo, kar je bilo v resnici lepo in tudi hvalevredno za dotične gg. poveljnike, da so moštvu kaj tacega privoščili. Vojaštvo, — zlasti nižjih vrstá — je namreč z denarjem vedno na pičlem; kaj znamenitega si pa vendar le rado ogleda, osobito naše čase, ko je vmes mnogo mladih gospodarjev, obrtnikov in celo umetnikov, ki so zavzeti za izomiko in napredek. Kar mi je pa še dokaj bolj dopadlo, bilo je to, da je prišla ta dan tudi od neke ljudske šole iz bližnje zagrebške okolice vsa šolska mladina obeh spolov